

Balio Sruogos laiškas Vandai Daugirdaitei, 1921-11-24, iš Miuncheno - į Berlyną

Gavau tavo liūdną laišką ir nors dabar jau pusė pirmos, noriu dar šiandie tau parašyti.

Gavau tau liūdną laišką ir nors dabar jau pusė pirmos, noriu dar šiandie tau parašyti. Tiesą pasakius, aš[,] kai išsiuñčiau vertimą [1] tau ir parašiau laišką, aš ir maniau, kad taip bus ir kad nuo tavęs tokį laišką gausiu. Bet jeigu aš tai žinojau, tai[,] reiškia[,] nėra tai jau taip bloga, kaip tu savo laiške nupasakojai. Ir tu turi su manim sutikti. Nes man norisi tave už tą laišką trupučiuką pabarti. Ir verta trupučiuką, o taip gerai, gerai Vanduką paglostyt ir pabarti.

Visų pirma kol kas nieko blogo nėra ir visai nėra reikalo sakyti[:] „Man viskas nesiseka“. Pirmučiausia savo laiške tu didelę netiesą sakai: esi manęs dalis, rašai, o taip užsispyrus nori skirti savo gyvenimą nuo mano, taip nori atrubežiuoti „čia mano, čia tavo“, „čia aš turiu, čia tu turi“ [2]. Už tai aš visuomet ant Tavęs pykau ir daug bariu. Ir verta. „Aš tau esu sunkenybė“ – kaip tau ne gėda! Tarytum aš būčiau dėl tavęs tikrai tiek, kiek Rimka [3][,] ir mūsų santykiai tokie tebutų! Nejaugi, kai ateis laikas, jei tu galėsi man padėti kuo, tu nenorėsi tai daryti?! Kodel Tu dabar man tokius daiktus sakai! Jei tu būtum čionai, aš už [tai] Tave labai, labai barčiau. Ir kiek tu kartų buvai prisižadėjęs taip nesakyti!

Pats vertimas, ypač antroji dalis[,] nebloga, insitruoksi į darbą, beveik ir taisyti nė kiek nebereikės, o jei pradžioj pasitaiko – tai kas gi mokėdamas gimė! O tau su vertimu nėr ko rūpintis – viskas tvarkoj. Aš, tiesą pasakius, laukiau, kad pirmieji lankai bus kur kas blogiau išversti. Vėlei vokiečių kalba nėra tokia, kad per savaitę išmoktum. Ir universitetas[,] ir literatūra nėra tokie, kad į tris dienas galėtum susiorientuoti. Kad pradėt orientuotis[,] reikalingas visas semestras. Rask studentą, kur pirmą semestrą universitete tepradėdamas[,] būtų visa ko kurse! Arba rask studentą, kurs pirmąjį semestrą mokintų, kaip reikia! Aš irgi universitete užsirašiau, by tik būtų užskaitytas semestras, pamokų nesuprantu ir greit nesuprasiu, vokiečių literatūros nepažįstu ir apie sistematingą darbą čia ir kalbos nėra [4]. Bet tai viskas yra tvarkoj. O ką tu rašai apie skyriaus draugus – tai ir gerai[,] kad taip yra. Taip ir reikia. Ateis laikas – viską pati sužinosi. Tu su jais ir nesusidėk. Dėl kalbos[,] man rodos[,] tu lengvai galėtum tokį dalyką padaryti – gauti kokį žmogų, kuris sutiktų vokiškai kalbėt už rusų ar prancūzų kalbą mainais. Aš net Miunchene radau tokį tipą ir senąjį mokytoją mėnesiui baigiantis mesiu (vokiečių už rusų kalbą)[.]

Berlyne tai lengviau padaryti. Paskui – na, už ką dar pabart? Tiesa, Tu su piningais vis tik būk atsargi ir per daug jų neleisk. Man rodos[,] jeigu Kirša [5] gali visur ir visuomet nueit, tai tau reikėtų pagalvot: tau piningų kiek sunkiau užsidirbt negu jam. Aš nežinau, kaip tu šiokią dieną savo tvarkai, bet reikėtų pereiti į studento padėtį. Tai yra nuobodu, bet mums kol kas labai svarbu. Aš irgi ne visuomet galiu, kur noriu[,] nueit. Net dažnai. Jei tėvas [6] dar nieko neparasė, tai[,] man rodos[,] viskas tvarkoj. Tai daros ne taip greit. Kalėdoms iš universito paleis turbūt tikrai dviem savaitėm. Man rodos[,] tu atkreipk daugiau dėmesį į vertimą, kad kiek daugiau uždirbti, kad Tavo gyvenimas būtų kiek daugiau patikrintas, kad būtum pati kiek laisvesnė. Ir man durną operą [7] verst pasiutusiai nuobodu, keikiu aš ją[,] net sienos raudonuoja, o vis tik per naktis verčiu ir rytoj pabaigsiu. Paskui atsidusiu, pasilsėsiu ir vėl ką nors tokio durno turėsiu daryti.

Kaip pažiūriu, tai iš laiško išėjo beveik vedamasai, bet[,] žinai, kad tave reikia trupučiuką pabarti.

Aš šiandie daug dirbau, ir akys man merkiasi, merkiasi, o aš dar noriu barti tave[,] barti – Tiek to, geriau Tave karštai karštai pabučiuosiu. O tu, žiūrėk, niekų nemanyk ir savo nelaimingą blogą ūpą varyk toli, toli. Nieko nėra tokio blogo, ko negalima būtų pergyvent, o Tau – tai dar nieko ir nebuvo.

Bučiuoju[.]

KOMENTARAI

- [1] Alfred Croiset, Maurice Croiset, *Manuel d'Histoire de la Littérature grecque*, Paris: A. Fontemoing, 1900. *Graikų literatūros istorijos* vadovėlių dalimis vertė Vanda Daugirdaitė, Balys Sruoga vertimą redagavo kalbos ir stiliaus aspektais. Vertimo sąsiuviniai, taisyti Balio Sruogos, neišliko. Ši knyga buvo pirmas didesnės apimties (58 lankų) Vandos Daugirdaitės vertimas iš prancūzų kalbos. Ji tuomet dar nebuvo įgudusi vertėja, prancūzų kalbą mokėjo pusėtinai, apie graikų literatūrą gilesnių žinių taip pat neturėjo, išskyrus gautas gimnazijoje, todėl pagrįstai išgyveno, kad vertimas nėra toks geras, kokio norėtų. Vanda Daugirdaitė vadovėlio vertimo ėmėsi todėl, kad norėjo studijuoti Berlyno universitete. Vanda Daugirdaitė, skirtingai nei visi kiti studentai Vokietijoje, negaudavo stipendijos, ją atstodavo Švietimo ministerijos Knygų leidimo komisijos [ŠMKLK] mokamas honoraras už vertimą.
- [2] Už Graikų literatūros istorijos vadovėlio dviejų spaudos lankų vertimą per mėnesį pinigų (600 auksinų) Balio Sruogos prašymu ŠMKLK persiūsdavo iš Kauno į Berlyną. Balys Sruoga, savo vardu sudarydamas sutartį dėl Graikų literatūros istorijos vadovėlio vertimo, stengėsi, kad Vanda Daugirdaitė galėtų studijuoti ir išgyventi Berlyne. „Jis ir padėjo man mokslus eiti. Mano tėvo dvarelis buvo nedidelis, karo nualintas, nenorėjau iš jo imti mokslui pinigų, o vadinamojo dvarininko dukteriai buvo nepatogu prašyti stipendijos iš valdžios. Tad Balio prašomas V. Krėvė parūpino man iš Švietimo ministerijos vertimą iš prancūzų kalbos (Croiset, „Graikų literatūros istorija“). Pagal sutartį turėjau kas mėnesį išversti po du lankus, už kuriuos buvo mokėta po 5 dol. – tiek per mėnesį gaudavo stipendininkai. Per dvejus metus sutartis buvo sąžiningai vykdoma. Aš paruošdavau juodraščių, siūsdavau Baliui į Muncheną, o jis sutvarkydavo rankraščių. Vertimas buvo priimtas K. Būgos, tik pažymėta, kad taisytinas. Knyga pasaulio neišvydo, nes jos vietoje buvo išspausdinta prof. V. Šilkarskio „Graikų literatūros istorija“. O aš, išklausiusi 4 semestrų paskaitas Berlyno universitete, jau ištekėjusi įstojau į V. D. un-tą Kaune ir baigiau humanitarinių mokslų fakultetą 1928 m.“ (Vanda Sruogienė, „Paaiškinimai ir priedai“, in: Balys Sruoga mūsų atsiminimuose, sudarė Vanda Sruogienė, Vilnius: Regnum fondas, 1997, p. 411).
- [3] Albinas Rimka, Balio Sruogos bičiulis, studijavęs Frankfurte prie Maino.
- [4] „[I]ki pavasario B. S. tik dairėsi po universitetą, rinkosi informacijas, kursus, mokėsi vokiečių kalbos“ (Vandos Sruogienės laiškas Algiiui Samulioniui, iš Kanados – į Vilnių, 1981-06-27, pasirašytas mašinraštis, l. 7r, in: *LLTI TS*).
- [5] Faustas Kirša, Balio Sruogos bičiulis, buvęs dienraščio *Lietuva* bendradarbis, tuo metu, kaip ir Vanda Daugirdaitė, studijavo Berlyne, kurį laiką gyveno kartu su Vanda Daugirdaite ir jos pussesere Sofija Laucevičiūte, kurios turėjo kambarį pas Sofijos Laucevičiūtės šeimininkę.
- [6] Kazimieras Daugirdas, ūkininkas Būgiuose.
- [7] Rusų kompozitoriaus Piotro Čaikovskio operos *Eugenijus Oneginas*, pastatytos pagal rusų rašytojo Aleksandro Puškino eiliuotą romaną *Eugenijus Oneginas (Evgenij Onegin)*, libreto vertimas į lietuvių kalbą (žr. in: *LLTI BR*, f. 53, b. 572, p. 1-48), dėl kurio Balys Sruoga buvo susitaręs prieš išvykdamas studijuoti į Miuncheną (Lietuvoje opera pastatyta 1923 m.).